

האל הטוב אורות וחסדים לכל עמו בני ישראל, אמן סלה.
וכבר כתבנו לעיל שמה שאמרו חכמינו ז"ל 'עשאוּם יום טוב' קאי על הנרות חנוכה, ובשעת הדלקת נרות אסור במלאכה, שפתיחת האורות הוא ב'זאת', ואשה נקרא 'זאת' כמו שכתבתי לעיל. והבן:

נפתחין, שהיא תורה שבכתב, לכן די בנשים, ואין צריך כל אחד ואחד להדליק נרות של שבת, כי די באור אחד שבבית שיפתחו שערי האורות למעלה. אבל בנר חנוכה שאנחנו כנסת ישראל תקנוה, לכן המהדרין נר לכל אחד ואחד (שבת כא, ב), כדי שכל אחד ואחד בשורש נשמתו יפתחו האורות למעלה. כן מהרה ישפיע

קדושה שלישית

שהנס היה בנרות דמנורה, ראו שזכות המנורה גרם הצלה ומצות המנורה הגין עליהם, לכן עשאוּם לזכר והדליקו ביום הראשון נר אחד, שהראיה שעל ידי זכות המנורה נעשה הנס דהצלת נפשות. וגם שהנס על ידי מלכות בית חשמונאי הכהנים ונשיאי הלוי אהרן, וקרבתו של חנוכה המזוכה - נרות, כמבואר במדרש פרשת בהעלותך (במדבר טו, ג) כי, גלל כן הדליקו ביום הראשון, לא על הנס דמנורה, כי אם על הצלת נפשות שהיה על ידי בני אהרן.

מה שהקשו הפוסקים (בית יוסף סי' תרע) למה שמונת ימי חנוכה, הלא הנס דמנורה לא היה רק שבעה ימים כ"ה נראה, כי יום ראשון קבעו הלל על הנס בעצמו, שהצילנו מידי היונים ומסר גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים וטמאים ביד טהורים כו', ושבעה ימים אחרים ההלל על הנס. דמצוה דיום ראשון הוא לזכרון הצלת נפשות והתגברות דבית מלכות בית חשמונאי, ולא מצאו אלא פך של שמן להדליק יום אחד ונעשה בו נס, וקבעו בהלל והודאה כלומר עבור שני דברים, עבור הנס דהצלה ועבור הנס דמנורה כנ"ל, דהלל יום ראשון עבור הצלה, והלל דשבעה ימים אחרים עבור הנס דמנורה י". ומה שמדליקין ביום ראשון, כיון שמצות יום ראשון מחמת הצלת נפשות ולא מחמת נס דמנורה אם כן למה קבעו ביום ראשון להדליק נר. נראה הטעם, כיון

ונראה הטעם שהיו נרות דבית המקדש יותר רצויים לפני השם יתברך שבהם נעשה הנס ובזכות המנורה נעשה ההצלה, שבנרות יש תמיד קדושה אפילו בחוץ, כגון נר של שבת ונר של בית הכנסת, מה שאין כן בשאר קרבנות. לכן כיון שבנרות אנו עובדים אותו תמיד

פ"ה. וראה דרושים לחנוכה ד"ה נראה וד"ה ידוע, מה שיישב רבינו קושיה זו באופנים אחרים. פ"ו. ע"י מאירי שבת כא, ב: ולילה הראשון שלא היה שם נס השמן מברכין על הגאולה ועל הודאת מציאת הפך, ושאר הלילות על נס השמן. ע"כ. וכ"כ בפרי חדש סי' תרע. וע"ע תולדות יעקב יוסף פ' מקץ אות ג. וראה בית לוי כאן. פ"ו. וע"י בדברי הרמב"ן שהביא רבינו בסמוך ד"ה והנה הרמב"ן.

אפילו בזמן שבית המקדש חרב, היא רצויה לפני הקב"ה מכל עבודות. שכשבטלו מלכות יון הרשעה עבודת בית אלהינו, בזו הזמן עשו ישראל בודאי מצוה בנרות, כגון בנר שבת ובנר התפלה, ועלו אלו נרות של שבת ושל בית הכנסת למעלה לפני הבורא ברוך הוא, ובהתעורר זה המצוה נעשה לישראל תשועה.

והרי זה דומה על דרך משל, כל זמן שהבן אינו רואה את אביו אין לו כל כך געגועים עליו, וכיון שהוא בא לחצר ורואה את אביו דרך החלונות ואין מניחין אותו לכנוס לפניו אצל אביו, יש לו געגועים על האב ויש להאב געגועים על הבן, כיון שרואין זה את זה ואין מניחין אותו לחדר לכנוס לפניו אצל אביו. כך כיון שנכנסו היוונים להיכל היו כל הקרבנות ועבודות בטלין, אך נרות המנורה, כיון שהיה נרות של שבת ושל בית הכנסת שהם עבודת חוץ ועלה לפני הקב"ה ולפני כסא כבודו, ולא הניחו הרשעים להדליק הנרות שהיא עבודת הקודש פנימה, גלל כן נכמרו רחמים

Handwritten notes in a circle:
 117
 118
 119
 120

למעלה על זאת העבודה של הנרות. לכן נעשה הנס בנרות ולא בשאר עבודות. ואף על פי שגזרו על שבת (מגילת אנטיוכוס), ומסתמא גזרו על נר שבת, אף על פי כן בודאי עשו בצנעא, כי שמרו שבת בצנעא. לכן כיון שבהתעוררות נרות נעשה תשועה לישראל, לכן נעשה בה נס כה.

ואפשר זה כוונת המדרש פרשת בהעלותך מובא ברמב"ן פרשת בהעלותך (במדבר ח, ב): לך אמור לאהרן לגדולה מזאת אתה מוכן, הקרבנות כל זמן שבית המקדש קיים הם נוהגין, אבל הנרות לעולם, עד כאן לשון המדרש. והקשה הרמב"ן, הלא הנרות בטלין מוזמן שחרב בית המקדש בעוונותינו הרבים. ולפי דעתי יתכן שיש מצוה בנרות של שבת ונר של בית הכנסת כט, שיש קדושה בהדלקתן, דאסור להדליק מהן, כמו שמבואר ל'.

והנה הרמב"ן כתב שרומז לנר חנוכה לא. והנה בימי משה רבינו ע"ה עדיין לא היה, רק כפי דעתו של הרמב"ן דעתו הקדוש שכל התורה מרומז לדורות, וכן

כח. ראה בית לוי כאן. כפ. ועי' מדרש הגדול (הובא בס' תורה שלמה פ' תצוה אות טו): 'ויקחו אליך שמן זית זך, קבעוה מיד ולדורות, אע"פ שחרב בית המקדש ובטלו הנרות, הרי בתי כנסיות ובתי מדרשות שמדליקין בהן, והן נקראין מקדש מעט, שנאמר ואהי להם למקדש מעט בגויים. ע"כ. ובבעל הטורים ריש פ' תצוה: ואתה 'תצוה' בגימטריא 'נשים צוה', רמו להדלקת הנר לנשים חובה בשבת. ע"כ. וראה גם בשאלתות שם: פרשת ואתה תצוה, דמחייבין דבית ישראל לאדלוקי שרגא ליקרא דשבתא כו'. ז. לגבי נר בית הכנסת, עי' אור"ח סי' קנד סעי' יד. ולגבי נר שבת, עיין במגן אברהם סימן קנ"ד סק"כ. ז"ל הרמב"ן: אבל ענין ההגדה הזו לדרוש רמו מן הפרשה על חנוכה של נרות שהיתה בבית שני על ידי אהרן ובניו, רצוני לומר חשמונאי כהן גדול ובניו. ובלשון הזה מצאתיה במגלת סתרים לרבינו נסים, שהזכיר האגדה הזו ואמר, ראיתי במדרש כיון שהקריבו שנים עשר שבטים ולא הקריב שבט לוי וכו', אמר לו הקב"ה למשה דבר אל אהרן ואמרת אליו, יש חנוכה אחרת שיש בה הדלקת הנרות ואני עושה בה לישראל על ידי בניך נסים ותשועה וחנוכה שקרויה על שם, והיא חנוכה בני חשמונאי, ולפיכך הסמיך פרשה זו לפרשת חנוכה המזבח עכ"ל. וראיתי עוד בילמדנו וכן במדרש רבה, אמר לו הקב"ה למשה, לך אמור לאהרן אל תתירא,